

Mededogen

De ‘Gestichttekeningen’ vormen een bijzondere categorie in het rijke oeuvre van de Friese kunstschilder Klaas Koopmans (Garijp, 1920-2006). Vier keer in zijn leven werd deze schilder kortere of langere tijd psychiatrisch verpleegd in Zuid-Laren en in Franeker. Vooral tijdens zijn latere opnames werd het hem verboden om te tekenen en te schilderen. Creatieve therapie behoorde in die tijd nog niet tot de therapeutische interventies. Terwijl een van de oorzaken van zijn overspannenheid en geestelijke crisis een gevoel van minderwaardigheid was: hij vond zichzelf helemaal kunstschilder, maar bleek uiteindelijk niet meer dan huisschilder te zijn.

Ofschoon het hem verboden was, bleef Koopmans toch tekenen. Stiekem. Omdat hij het niet laten kon.

Hij maakte, zou je kunnen zeggen, ‘case studies’: kleine (illegale) studietekeningetjes van medepatiënten. Op eenvoudige, makkelijk te verbergen (wc-)papiertjes legde hij zijn indrukken vast van wat zijn oog aanschouwde aan menselijk lijden rondom hem heen. De snelle schetsjes werden gemaakt met potlood, ballpoint, lippenstift en stukjes krijt.

Deze case studies van in het verborgene gemaakte ‘Gestichttekeningen’ kunnen worden beschouwd als een kroniek van mededogen. Ze worden inmiddels in diverse musea openlijk en voor een breed publiek ten toongesteld. Ze zijn een visueel getuigenis van de hoogten en diepten van de menselijke geest.

Ooit liet hij me een aantal van deze tekeningen zien. ‘Het zit in ons allen’, zei hij, *‘grandeur en misère.’*

15-8-'59

Yours
—